

Kennis aaltjes vraagt om update

Rond aaltjes bestaan veel vragen en geruchten. Adviseurs, intermediairs en onderzoekers willen duidelijkheid om akkerbouwers zo eenduidig mogelijk te kunnen adviseren. Op de landelijke aaltjesdag in Lelystad werden de nieuwste ontwikkelingen op een rij gezet.

De landelijke aaltjesdag werd gehouden in het kader van het Actieplan Aaltjesbeheersing. Doel van het actieplan is om de schade door aaltjes zoveel mogelijk te voorkomen of te minimaliseren. Upt Hiddema zit in de stuurgroep

van dit actieplan. „Het draait om eenduidige en onafhankelijke kennisoverdracht, van microscoop naar de praktijk en weer terug.”

Beheersing van aaltjes begint bij de diagnose. Want een slechte groei op een

(deel van het) perceel kan ook een gevolg zijn van structuur, bemesting, pH, spuit-schade of een andere ziekte. „Bij de diagnose is het van belang om de andere factoren uit te sluiten”, zegt Sigrid Arends, werkzaam bij DLV Plan in Noord-Nederland.

Een goede diagnose stellen, valt in de praktijk niet mee. Onder andere omdat binnen een perceel grote verschillen kunnen optreden. „Ook als je niets aan het gewas ziet, kunnen er aaltjes zijn. Als je boven de grond niets ziet, is het wenselijk om de schep te pakken en in de grond te kijken”, zegt Arends.

Bemonsteren van de grond geeft inzicht in welke aaltjes in de bodem zitten. Vaak gaat het om aardappelmoehoe (aardappelmoe), Chitwoodi (wortelknobbelaaltjes) en/of Pratylenchus Penetrans (wortel-lesieaaltjes). Arends: „Chitwoodi kom ik bij telers van zetmeelaardappelen steeds meer tegen. Dat is zorgelijk. Akkerbouwers herkennen het te weinig.”

OPBRENGSTDERVING

Besmetting met aaltjes kan leiden tot opbrengst- en kwaliteitsschade. Er zijn veel factoren die invloed hebben op de schade, zoals pH, organische stof, vocht, gewas, ras, zaaitijd en voorvrucht. „Een combinatie van factoren kan een flinke opbrengstderiving geven. Denk aan aaltjes in combinatie met stressfactoren als schimmels, virussen en slechte bodemstructuur”, zegt Albert Wolfs van het HLB in Wijster.

De aantallen aaltjes die in de grond kunnen voorkomen, verschillen per soort aaltje. De te verwachten schade is afhankelijk van de soort aaltje(s), de aantallen aaltjes en het gewas. De schade kan variëren van 0 tot 100 procent, maar ligt maximaal veelal tussen de 30 en 50 procent. Wolfs: „Exacte schadedrempels zijn niet te geven door veel factoren die van invloed zijn op de uiteindelijke schade. Er is wel een richting aan te geven.”

Bij de uitslag van de monsternamen is

van Mocap achter blijft bij die van Vydate en Nemathorin. „In deze proef, dit jaar en op deze grond. Een verklaring hebben we er nog niet voor”, zegt Leendert Molendijk van PPO.

Uit het onderzoek op zavelgrond blijkt dat granulaten bij volveldtoepassing opbrengstverliezen kunnen verminderen. Daarnaast zorgt verlaging van de vermeerderingssnelheid voor vertraging van de populatieopbouw. Daar komt bij dat de vermindering van het aantal cysten zorgt voor verlaging van de detectiekans in de wettelijke bemonstering.

„Het verhaal is niet door te vertalen naar rijtoepassing”, zegt Molendijk. „Die toepassing kan een stuk schade voorkomen, maar qua vermindering van de populatie doet rijtoepassing weinig. Een halve dosering volvelds is economisch gezien rendabeler. Het voordeel van toepassing in de rij is dat het makkelijker is uit te voeren.”

GROENBEMESTERS

Bestrijden van aaltjes kan ook door inzet van groenbemesters. Voorbeelden zijn afrikaantje tegen wortel-lesieaaltjes, bladrammenas en gele mosterd tegen witte bietencysteaaaltjes en raketblad tegen aardappelmoe. „Voorkom onkruid in de groenbemester, want die kunnen een goede waardplant voor aaltjes zijn”, waarschuwt Hans Hoek van PPO.

Het is wel oplettend, want bij inzet van verkeerde groenbemesters kunnen de aaltjes zich (sterk) vermeerderen. Geen enkele groenbemester breekt alle soorten aaltjes af. „De sector heeft behoefte aan nieuwe groenbemesters. De komende jaren gaan we daarom van vijftien gewassen kijken wat de waardplantstatus is. We kijken naar Chitwoodi en Pratylenchus Penetrans”, geeft Hoek aan.

Japane haver is één van de nieuwe groenbemesters die in het onderzoek wordt meegenomen. Het gewas is sinds enkele jaren op de Nederlandse markt. Hoek:

'Akkerbouwers moeten de aanpak werkbaar houden'

het zaak om je goed te realiseren dat de besmetting nooit egaal is verdeeld binnen het perceel. Wolfs: „Juiste advisering tot op het laatste aaltje nauwkeurig is onmogelijk, onder andere omdat veel besmettingen zeer divers zijn. Alle schade voorkomen, is vaak niet de meest rendabele oplossing. Akkerbouwers moeten de aanpak werkbaar houden.”

ADVISSYSTEEM

NemaDecide is een goed hulpmiddel om de schade door het aardappelmoeaaltje, het maïswortelknobbelaaltje en het wortel-lesieaaltje in aardappelen te beperken. Het adviesstelsel biedt inzicht in de ontwikkeling van de aaltjes in een bepaald bouwplan en geeft aan wat de te verwachten opbrengstschade is.

Door het inbouwen van de laatste onderzoeksresultaten blijft NemaDecide bij de tijd. Een nieuwe ontwikkeling is het digitaal kunnen aangeven waar grondonderzoek gewenst is. Daarbij kan de akkerbouwer de bemonsteringsstroken uitkiezen. „De uitslag van het grondonderzoek in stroken maakt duidelijk of de besmetting groeit”, geeft Hetty Regeer van Agrifirm aan.

Ten behoeve van NemaDecide hebben PPO, PRI en HLB gekeken naar de effecten van granulaat op een aardappelteelt met een AM-besmetting. Daaruit blijkt dat het effect

„De omschrijving van 'aaltjeskiller' is wat overdreven. Japane haver is geen waardplant voor Pratylenchus Penetrans, maar een matige of goede waardplant voor Chitwoodi. Dat is een gevaar op lichte gronden.”

Bengaalse hennep is een vlinderbloemig gewas uit de (sub)tropen. Geschikt als vezelplant, voederplant en misschien ook als groenbemester. Een goed geslaagd gewas kan 7 ton organische stof per hectare leveren en kan tegelijk het wortelknobbelaaltjes bestrijden. In Midden-Europa zijn echter geen ervaringen met de teelt. Bengaalse hennep vraagt een bodembacterie die niet in Nederland aanwezig is. De vraag is of enten van de grond een oplossing is.

BLADRAMMENAS

Op de rassenlijst staan op dit moment vijf rassen bladrammenas met resistentie tegen Chitwoodi. Daar komen binnenkort drie nieuwe rassen bij. Johan Wander van DLV Plant: „Uit onderzoek blijkt dat resistente rassen een reductie geven van 1 procent. Daarvoor moet je uiterlijk begin augustus zaaien zodat de bladrammenas elf weken kan groeien. Met goed resistentie rassen zit je dan te werken op het niveau van zwarte braak.”

HAN REINDSEN

Door een microscoop konden bezoekers van de aaltjesdag zien hoe bijvoorbeeld het aardappelmoeaaltje er uit ziet.

Foto: Nieuwe Oogst